

Pledoarie pentru mai multă Europa

Luna mai are o semnificație specială pentru Uniunea Europeană și, bineînțeles, pentru România. La 9 mai, am sărbătorit Ziua Europei, marcând 71 de ani de la discursul memorabil al ministrului francez de externe Robert Schuman, prin care a fost dezvoltat conceptul construcției pe care astăzi o numim Uniunea Europeană.

Contextul Declarației Schuman este deja bine cunoscut, el reflectând necesitatea redresării economiei europene după cel mai distrugător conflict armat experimentat de omenire: Al Doilea Război Mondial. Pacea și prosperitatea sunt puternic relaționate, iar Robert Schuman a schițat un proces de pacificare a Europei pe termen lung, prin crearea perspectivei unei zone de prosperitate și cooperare europeană.

Uniunea Europeană - din care România face astăzi parte - își îndeplinește pe deplin misiunea, fiind **singura construcție integratoare care a asigurat stabilitatea și dezvoltarea membrilor săi timp de decenii**. De-a lungul timpului, instituțiile și membrii Uniunii au dezvoltat o cultură unică a cooperării, fundamentată pe principiul solidarității și facilitată de procesele de integrare. Toate acestea s-au realizat în paralel cu extinderea UE, proces de care România a beneficiat și pe care îl promovează mai departe, la rândul său.

Respectarea demnității umane, a libertății, democrației, egalității, statului de drept și drepturilor omului sunt valori fundamentale ale UE și, în același timp, elementele care conferă atractivitate Uniunii. Ele sunt garantul că fiecare cetățean poate aspira și avea acces la un trai decent, cu deplina respectare a drepturilor sale. Această garanție a prosperității, libertății și democrației a atras noii membri ai Uniunii. În condițiile în care cetățenii români au devenit în urmă cu 14 ani și cetățeni ai UE, ceea ce prețuiesc cel mai mult din acest statut sunt garanțiile pe care Uniunea le oferă în termeni de drepturi și libertăți. **Ceea ce așteaptă cel mai mult de la Uniune este un nivel de viață comparabil pentru toți europenii**, indiferent de statul membru sau regiunea în care locuiesc... pag 2

Conferința privind viitorul Europei: scurt istoric și modalitatea de desfășurare

În martie 2019, președintele Franței a prezentat o serie de propuneri privind viitorul Uniunii Europene într-un manifest intitulat „[Pentru o Renaștere europeană](#)”. La vremea respectivă, una dintre modalitățile de punere în practică a acestei viziuni a fost o Conferință despre viitorul UE, care să se inspire din modelul dezbaterilor cetățenești desfășurate în Franța și mai apoi în întreaga Europă. Câteva luni mai târziu, Franța și Germania au prezentat un non-paper de poziție cuprinzând elemente-cheie și întrebări cu privire la ceea ce urma să fie dezvoltat drept *Conferința privind viitorul Europei*. Conform indicațiilor din [document](#), Conferința ar urma să aducă în dezbaterile publice **aspecte stringente de pe agenda europeană și ar trebui să vină cu rezultate concrete până în 2022**, pe mai multe domenii precum: rolul Uniunii Europene în lume, politicile de securitate și apărare, vecinătate, digitalizare, mediu, migrație, reducere a inegalităților, economia socială de piață, valori europene, stat de drept etc.

În ianuarie 2020, Comisia Europeană a publicat o [comunicare](#) prin care anunța că lucrările Conferinței vor fi lansate pe ...pag 3

- 4 Președinția portugheză a UE 4.0
- 6 Două evenimente noi din seria Dialoguri@IER
- 7 RJEa - ediția de vară 2021
- 7 Noi publicații la IER
- 8 Efectul pandemiei asupra democrațiilor din UE
- 8 Modificările aduse Convenției pentru apărarea drepturilor omului prin Protocolul nr. 15
- 9 Efectele pozitive ale schimbărilor din piața cursurilor de formare

Pledoarie pentru mai multă Europa

[continuare de la pag. 1] Și pentru că am menționat această perspectivă cetățenească asupra UE, nu pot să nu amintesc recenta lansare simbolică a **Conferinței privind viitorul Europei**, la 9 mai, la Strasbourg, la care am avut plăcerea să particip, în format virtual. Prin acest proces, **cetățenii europeni au din nou cuvântul pentru a își exprima așteptările cu privire la viitorul Uniunii.**

Îmi doresc foarte mult ca și **vocea românilor să fie puternică în cadrul acestui dialog**, care deocamdată se desfășoară în principal în spațiul digital, prin intermediul platformei care a fost special dedicată dezbaterii asupra viitorului Europei.

Criza provocată de pandemia de COVID-19 a adus câteva lecții importante. Avem șansa de a le folosi, pentru a fi mai pregătiți pentru astfel de șocuri care afectează la scară largă societatea și economia. Premisa de la care putem pleca este aceea că **vom fi mai pregătiți dacă vom fi mai rezilienți, dacă vom avea o mai largă capacitate de a influența afacerile globale și dacă vom decide pragmatic politici și acțiuni care să ne ajute să proiectăm viitorul în linia valorilor și obiectivelor europene, în mod solidar, contribuind în continuare la coeziunea Uniunii.**

O Uniune mai rezistentă la șoc și capabilă să intre în normalitate cât mai rapid s-a dovedit a fi o condiție importantă pentru ca cetățenii europeni să se simtă în siguranță.

Din acest punct de vedere, **ingredientele rezilienței nu sunt complicate, dar necesită să fie clar fundamentate pe solidaritate și coeziune.** În primul rând, avem nevoie de o piață internă complet funcțională.

La nivel european, este necesară evaluarea tuturor barierelor și corectarea acestora, mai ales a celor care afectează cele patru libertăți. **Pentru a avea mai multă Europa, cetățenii trebuie să beneficieze în mod direct de avantajele aduse de posibilitatea de a face afaceri, de a studia și de a lucra într-un spațiu fără bariere artificiale.** Pentru o Uniune și mai integrată, este nevoie și de consolidarea zonei euro și a spațiului Schengen. Noi vedem această consolidare din perspectiva implementării tratatelor, adică inclusiv prin integrarea acelor state membre, cum este România, care și-au asumat pregătirea pentru a deveni membre ale spațiului Schengen și ale zonei euro prin tratatele de aderare la UE.

Dintre lecțiile învățate în urma gestionării provocărilor generate de pandemie, aș dori să mă mai refer la două aspecte, care țin de **capacitatea europeană de a asigura accesul la bunuri și materii prime strategice.** În primele zile de la implementarea la nivel național a măsurilor pentru gestionarea crizei sanitare, am observat dificultățile de aprovizionare. Crearea coridoarelor verzi a fost o măsură extraordinar de importantă, care ar trebui reținută ca un model de bune practici ce vor fi replicate și în alte situații de criză.

O altă lecție a pandemiei a fost necesitatea asigurării unei furnizări sigure, fără sincope, a bunurilor și materiilor prime critice în situații de criză. De aceea, avem nevoie în UE de o dezbateră foarte cuprinzătoare, care să ducă la decizii clare privind **acele industrii care trebuie dezvoltate mai mult în Uniune**, dar și la tipul de parteneriate care au un rol important pentru asigurarea capacității UE de răspuns la crize și urgențe. România s-a aflat în prima linie a oferiții de sprijin, fiind primul stat membru care a găzduit rezerva europeană comună de echipamente medicale pentru situații de urgență - RescEU, gestionând transportul de materiale medicale către state din Uniune și din vecinătate.

Tot în contextul acestei pandemii am conștientizat, o dată în plus, și **importanța cooperării consulare la scară europeană.** Ministerul Afacerilor Externe, atât Centrala, cât și rețeaua românească de misiuni diplomatice au acordat tot sprijinul pentru repatrierea cetățenilor români, existând și situații în care am beneficiat de sprijinul statelor membre și de coordonarea Delegațiilor UE în teren. Am încercat să răspundem acestei solidarități europene asistând la rândul nostru, cu mijloacele noastre, repatrierea resortisanților altor state membre sau din vecinătate. În acest context, îmi exprim încrederea că propunerile ce vor fi prezentate de către Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și securitate cu privire la protecția consulară la nivelul Uniunii vor consolida acest domeniu esențial pentru cetățenii europeni.

Dimensiunea parteneriatelor este importantă și în ceea ce privește **rolul global al UE.** Prin natura sa și prin asumarea susținerii unei **ordini multilaterale bazate pe reguli (de altfel, un principiu esențial și al politicii externe a României)**, Uniunea este un actor global dedicat cooperării. Este un aliat al sistemelor deschise, care respectă drepturile fundamentale și regulile stabilite prin acorduri și convenții. Prin urmare, parteneriatele fac parte din fibra profundă a UE. Este logic, deci, ca lucrând cu state și organizații terțe care împărtășesc aceleași valori să creăm un mediu propice pentru protejarea intereselor noastre, pentru promovarea valorilor și regulilor în care credem, și pentru susținerea unei dezvoltări durabile la nivel global. UE poate continua să realizeze acest lucru în mod optim prin cooperarea în primul rând cu partenerii săi care împărtășesc valori și obiective similare.

Comunitatea globală a democrațiilor trebuie să se exprime, deoarece vocea sa este puternică și diversă. Democrația și dorința de democrație se manifestă pe toate continentele și, de aceea, trebuie să ne asigurăm - UE și statele sale membre, alături de parteneri - că valorile și principiile noastre rămân vii și aproape de cetățeni și că sunt constant proiectate și în afara granițelor Uniunii.

Ceea ce este, de asemenea, clar pentru noi, cetățeni ai UE, este faptul că **prosperitatea și securitatea noastră depind de stabilitatea vecinătății noastre.** De aceea, consider că Uniunea trebuie să își asume o investiție strategică și de lungă durată în Balcanii de Vest, în statele din Parteneriatul Estic și în vecinătatea sud-mediteraneană. Nu ne putem permite să lăsăm această vecinătate ancorată în procese birocratice. Trebuie să fim prezenți în teren, activi, ca Uniune și state membre, și trebuie să acoperim un palier de cooperare mai cuprinzător, care să înglobeze și o puternică dimensiune de securitate. **De la atacuri hibride, la radicalizare și crimă organizată, toate aceste dezvoltări care ne afectează vecinătatea afectează în mod direct sau indirect Uniunea.**

Pentru ca răspunsurile pe care UE le va acorda prin politici și instrumente concrete să conducă la mai multă reziliență,

dar și să crească capacitatea Uniunii de a-și proiecta principiile și obiectivele la nivel global, este necesar să reflectăm la **modul în care putem să ne pregătim prin anticipare**. Pentru a fi gata de tranziții accelerate către verde și digital sau pentru a găsi răspunsuri la riscuri de securitate hibride și asimetrice care vor utiliza la scară largă noi tehnologii, trebuie să avem capacitatea de a crea modele ale viitorului. De aceea, **discuția despre evoluția Uniunii pe termen mediu și lung va trebui să se aplece cu mai mare atenție asupra capacității de guvernare anticipativă**.

În acest sens, vedem potențialul inițiativei Președintei Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, care l-a mandatat pe vicepreședintele Maroš Šefčovič, responsabil pentru relații interinstituționale și prognoză, să lucreze pentru dezvoltarea capacității de anticipare. Considerăm că, pe această bază, putem merge într-o direcție mai extinsă și mai strategică, care să combine resursele europene și cele ale statelor membre.

Deși Europa a trecut printr-o criză fără precedent și energiile trebuie să se canalizeze pe gestionarea redresării la nivel economic și social, este momentul să **acordăm spațiu dialogului și reflecției pentru viitor**. Până acum, s-a dovedit că împreună în Europa suntem mai puternici și mai eficienți. **Trebuie să ne asigurăm că vom aprofunda Uniunea noastră pentru a asigura durabilitatea acestei stări și pentru generațiile viitoare**.

Bogdan Aurescu

Ministrul Afacerilor Externe

Despre autor:

Bogdan Aurescu a preluat mandatul de ministru al afacerilor externe al României la data de 4 noiembrie 2019. Este diplomat de carieră (din 1996) și are gradul diplomatic de ambasador (din anul 2014). Este membru al Comisiei de Drept Internațional a ONU pentru un mandat de 5 ani (2017-2022).

În perioada 6 mai 2016 - 4 noiembrie 2019, a fost consilier prezidențial pentru politică externă al Președintelui României. Între 24 noiembrie 2014 și 17 noiembrie 2015, a fost ministrul afacerilor externe al României. A ocupat și funcția de secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe, gestionând domeniile afaceri strategice (2009-2010; 2012-2014), afaceri europene (2004-2005; 2010-2012) și afaceri globale (martie-iunie 2012). A mai îndeplinit funcțiile de subsecretar de stat / Agentul guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului (2003-2004), director general pentru afaceri juridice (2001-2003), director al Direcției Drept Internațional și Tratatate (2000-2001), director al Cabinetului Ministrului (1999-2000), director adjunct al Direcției Drept Internațional și Tratatate (1999), consilier Cabinetul Ministrului (1998-1999), atașat (1997-1998) și referent relații (1996-1997) în Direcția Juridică și Tratatate. Este profesor universitar în cadrul Departamentului de Drept Public al Facultății de Drept - Universitatea din București și autor al numeroase volume, studii și articole în domeniul dreptului internațional.

Conferința privind Viitorul Europei: scurt istoric și modalitatea de desfășurare

[continuare de la pag. 1] 9 mai 2020 și vor fi tratate două căi de acțiune pentru dezbateri: **prima să fie axată pe prioritățile UE și pe ceea ce anume ar dori să obțină, iar a doua pe teme legate de procese democratice și aspecte instituționale**. În aceeași perioadă, Parlamentul European a prezentat o [poziție](#) cu privire la desfășurarea Conferinței, subliniind că **în centrul dezbaterii ar trebui să se afle cetățenii și întâlnirile cu tinerii**. Parlamentul a propus realizarea de agorale cetățenești care să fie organizate pe diferite tematici, dintre care cel puțin două să fie dedicate tinerilor.

Odată cu izbucnirea crizei pandemice, subiectul Conferinței a pierdut teren în calendarul de luare a deciziilor. A primat adoptarea de măsuri privind gestionarea pandemiei, iar blocajele ivite (ex. stabilirea componenței comitetului executiv sau diferențele de viziune între reprezentanții instituțiilor europene) în operaționalizarea Conferinței nu au putut fi soluționate până la momentul respectiv.

În iunie 2020, a fost publicat un nou [comunicat de presă](#) al Parlamentului European care solicita Consiliul UE să adopte o poziție privind formatul și organizarea Conferinței, cu mențiunea că **lucrările ar trebui să înceapă cât mai repede posibil în toamna anului 2020**. La finalul lunii iunie, Consiliul Uniunii Europene a ajuns la un acord asupra Conferinței și a propus o serie de recomandări, printre care: utilizarea concluziilor derivate din consultările cetățenești organizate în 2018; folosirea mijloacelor digitale astfel încât cetățenii să poată fi implicați în dezbateri în ciuda crizei pandemice; proiectul de dezbateri să fie moderat/coordonat de o personalitate europeană independentă, selectată de cele trei instituții (Parlamentul, Comisia și Consiliul UE).

Pe parcursul anului 2020, au fost publicate mai multe luări de poziții din partea organizațiilor societății civile din Uniunea Europeană care solicitau să fie construit un format incluziv, transparent și accesibil pentru Conferință. De asemenea, au fost exprimate [propuneri](#) referitoare la tematicile care ar trebui abordate, precum și la **modalitatea de implicare concretă a societății civile prin acordarea dreptului de vot în cadrul sesiunilor plenare**.

În urma acordului exprimat de instituțiile europene, a fost stabilită ziua de **9 mai 2021 ca punct de pornire a**

Copyright: Uniunea Europeană

Conferinței. Evenimentul de lansare a avut loc la Strasbourg (Franța) în prezența liderilor europeni și a inclus alocuțiuni din partea președintelui Franței, a președintelui Parlamentului European, a primului-ministru al Portugaliei (stat ce deține președinția Consiliului UE între ianuarie - iunie 2021) și a președintei Comisiei Europene. De asemenea, au fost susținute intervenții din partea celor trei reprezentanți ai instituțiilor europene în comitetul executiv al Conferinței: Guy Verhofstadt (Parlamentul European), Ana Paula Zacarias (Consiliul UE) și Dubravka Šuica (Comisia Europeană).

La aceeași dată, a fost adoptat și regulamentul de procedură prin care este stabilită **componenta sesiunii plenare a Conferinței** și modul în care vor fi desfășurate lucrările. Potrivit metodologiei, sesiunea plenară a conferinței va fi compusă din:

- 108 membri ai Parlamentului European, 54 reprezentanți ai Consiliului și trei din partea Comisiei Europene, precum și 108 reprezentanți din partea tuturor parlamentelor naționale;
- 108 cetățeni europeni vor discuta propunerile grupurilor de dezbateră și ale platformei digitale multilingve după cum urmează:
 - 80 reprezentanți ai grupurilor de dezbateră europene, dintre care cel puțin o treime vor avea sub 25 de ani și
 - 27 din partea grupurilor de dezbateră sau a evenimentelor naționale (câte unul pentru fiecare stat membru), precum și președintele Forumului European al Tineretului.
- 18 reprezentanți ai Comitetului Regiunilor și ai Comitetului Economic și Social European, precum și alte opt persoane desemnate din partea partenerilor sociali, cât și a societății civile.
- Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate va lua parte la sesiunea plenară atunci când va fi dezbătut rolul internațional al UE.

Propunerile ce vor ajunge să fie analizate în cadrul sesiunii plenare vor veni și via platformei digitale a Conferinței.

Aceasta este multilingvă și are rolul de a facilita un schimb de idei și de contribuții din partea cetățenilor europeni. Perspectivele împărtășite sunt colectate, analizate și monitorizate pe tot parcursul Conferinței, fiind asigurată și moderarea platformei. De asemenea, prin intermediul platformei pot fi adăugate evenimente ce dezbate tematicile din cadrul Conferinței, iar atât cei care trimit contribuții sau înscriu evenimente sunt invitați să adere la [Carta Conferinței](#). Printre principiile enunțate în Cartă se numără și:

- **Respectarea valorilor europene**, așa cum sunt prevăzute la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană: demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților;
- **Contribuirea cu propuneri constructive și concrete**, respectând opiniile celorlalți cetățeni și modelând împreună viitorul Europei.

Pentru a adăuga o propunere sau un eveniment pe platformă, este necesară crearea unui cont. Platforma include **nouă tematici pentru care pot fi adăugate contribuții**, după cum urmează: schimbări climatice și mediu; sănătate; o economie mai puternică, justiție socială și muncă; UE în lume; valori și drepturi, statul de drept, securitate; transformarea digitală; democrație europeană; migrație; educație, cultură, tineret și sport. De asemenea, pot fi făcute propuneri și pentru alte subiecte, existând o categorie generală.

Platforma Conferinței privind viitorul Europei poate fi accesată [aici](#).

Eliza Vaș
Redactor-șef Newsletter

Președinția portugheză a Uniunii Europene 4.0¹

Situată la periferia sud-vestică a Uniunii Europene (UE), Portugalia deține în primul semestru al anului 2021 Președinția Consiliului Uniunii Europene, pentru a patra oară după mandatele din 1992, 2000 și, respectiv, 2007. În pofida faptului că este o țară relativ periferică și mică din punct de vedere geografic, după aderarea sa la Uniunea Europeană în 1986, Portugalia a fost un susținător activ al principiului adâncirii integrării europene. Percepută drept o cale spre modernizare după decenii de regim autoritar - atât în sensul consolidării procesului democratic după revoluția din 1974, cât și pentru dezvoltarea economică - Lisabona a făcut dovada unui atașament constant față de proiectul european. Începând cu jumătatea anilor 1980, chiar și în vremuri de criză și, în special, în timpul planului de salvare și al măsurilor de austeritate din perioada 2011-2015, opinia publică portugheză și-a menținut întotdeauna atitudinea favorabilă față de apartenența la UE.

Drept urmare, putem spune că politica externă portugheză are la bază, în primul rând, pilonul european, aflat în strânsă legătură cu prioritățile atlantice și lusitane. Pe cale de consecință, în cadrul relațiilor sale externe, Portugalia prioritizează forumuri multilaterale dincolo de Uniunea Europeană, precum Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), Națiunile Unite și Comunitatea Țărilor Vorbitoare de Limbă Portugheză (CPLP). În acest sens, țara este prezentă în mai multe centre politice, își materializează vocația de actor global și, în cele din urmă, reușește să evite pericolul marginalizării unui stat care este mic, dar care are o percepție despre sine ca fiind o țară de statură medie.

O vocație de actor global și o diplomatie orientată la 360 de grade au fundamentat o acțiune externă a Portugaliei care, potrivit Ministerului Afacerilor Externe portughez, s-a tradus printr-o formulă axată pe multilateralism. Pe scurt, din punctul de vedere al Lisabonei, cei trei piloni ai politicii sale externe sunt strâns interconectați și contribuie la

¹ Articol de opinie primit pe 11 mai 2021.

participarea țării în diferite arene politice. În plus, poziționarea strategică a Portugaliei îi permite acesteia să joace într-o „clasă de greutate” superioară și să se profileze într-un apărător ferm al multilateralismului.

Ținând cont de acest context, Președinția portugheză la Consiliul Uniunii Europene este considerată de Lisabona drept o oportunitate de a promova agenda de politică externă a Uniunii în consonanță cu multiplele interese și priorități ale țării. Drept urmare, în mod nesurprinzător, orientarea spre exterior a Președinției portugheze este confirmată de dezideratul unei „Europe Globale”, ce figurează pe poziția a cincea a agendei de priorități. Pe fondul unei competiții reînnoite între Statele Unite ale Americii (SUA) și China și o deteriorare a relațiilor cu Rusia, Lisabona pleacă de la premisa că majoritatea provocărilor la adresa proiectului european au o origine exterioară. Inițial, guvernul portughez și-a propus să promoveze multilateralismul ca valoare politică și principiu al acțiunii UE. Însă, între timp, a intervenit pandemia COVID-19. Cu toate acestea, în viziunea portugheză, există în continuare speranța că UE poate juca rolul de lider în lupta globală împotriva iliberalismului

și poate contribui la redefinirea agendei transatlantice în timpul noii Administrații Joseph Biden.

Instituțiile internaționale au o importanță deosebită pentru Portugalia și elitele sale conducătoare adepte ale unui Europe mai active pe scena globală. Această viziune presupune, printre altele, pragmatism și dialog cu state puternice, în funcție de situație. Pe de altă parte, această abordare ridică o întrebare legată de cum poate fi gestionată în mod pragmatic relația cu regimurile autoritariste din China și Rusia. Portugalia este considerată ca fiind „prietenu special” al Chinei în cadrul UE, dată fiind deschiderea țării către investițiile și achizițiile chineze, inclusiv în sectoare de importanță vitală, precum cel energetic. Lisabona descrie Beijingul ca fiind un partener indispensabil cu care UE trebuie să coopereze în virtutea numeroaselor interdependențe. Având în vedere aceleași considerente precum cele din spatele relațiilor cu China și India, dar și bazându-se pe legături istorice și culturale speciale, Portugalia își dorește să reclădească relația Uniunii Europene cu Africa, mai ales ținând cont de prezența chineză crescândă de pe acest continent.

În prima jumătate a anului 2021, sub mottoul „promovând deschiderea Europei către lume”, Lisabona a urmărit să întărească relația dintre UE și Africa prin axarea pe aspecte legate de relansarea economică a Africii și explorarea unor zone de beneficii comune. Aceste zone includ comerțul și investițiile sustenabile, crearea de locuri de muncă, combaterea schimbărilor climatice, transferul de energie și cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne. Cel de-al șaselea Summit UE-Uniunea Africană, inițial amânat, este așteptat să abordeze aceste aspecte și să urmeze linia trasată cu ocazia primului summit organizat de Portugalia în 2007. Alte dosare importante se referă la revitalizarea dialogului cu Washington și New Delhi și o atenție sporită acordată cooperării UE-NATO.

Pe fondul unor multiple crize (redresarea economică, migrația, pandemia COVID-19 etc.), Portugalia continuă să se perceapă drept o țară dedicată adâncirii integrării și o forță mediatore (după cum s-a întâmplat, de exemplu, în negocierile privind Cadrul Financiar Multianual), sub spectrul valorilor europene liberale și umaniste. Cu toate acestea, o schimbare pare a se contura în mentalul colectiv portughez: cea referitoare la tranziția de la „elevul” bun și ascultător al Europei spre un jucător activ și vocal care se remarcă prin potențialul de valoare adăugată pentru procesul de integrare europeană. Cu toate că acest lucru nu este la fel de vizibil în cazul relației cu Rusia, el este resimțit în ceea ce privește relațiile cu China și parteneriatul transatlantic, unde Lisabona vrea să joace rolul unui „game changer” pentru Uniunea Europeană.

Sandra Fernandes

Copyright: Președinția Portugaliei la Consiliul Uniunii Europene

Despre autor:

Sandra Fernandes deține un doctorat în Științe Politice, specializarea relații internaționale, conferit de Sciences Po (Paris). Este profesor asistent la Universitatea din Minho (Portugalia) și membră a Centrului de Cercetare în Științe Politice (CICP) de la aceeași Universitate. A fost distinsă în 2005 cu Premiul „Jacques Delors” pentru activitatea de cercetare depusă în domeniul relației UE-Rusia. Mai multe informații sunt disponibile [aici](#).

Două noi evenimente organizate în seria Dialoguri@IER

Institutul European din România a continuat seria de evenimente online Dialoguri@IER, în luna aprilie fiind organizate două evenimente, respectiv #relațiatransatlantică și #egalitateadegen.

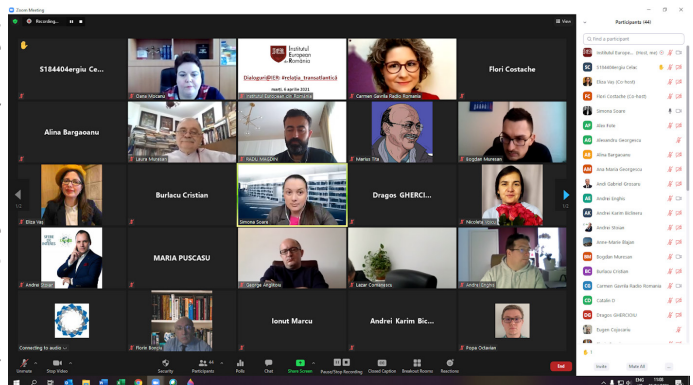
Dialogul cu tema #relațiatransatlantică a avut loc în data de 6 aprilie și i-a avut ca invitați pe **Simona Soare**, analist senior, *Institutul de Studii de Securitate al Uniunii Europene - EUISS* (Paris/Franța), și pe **Radu Magdin**, CEO, *Smartlink Communications* (România). Moderarea evenimentului a fost asigurată de **Bogdan Mureșan**, expert în cadrul Serviciului Studii Europene (IER). Dialogul a urmărit explorarea relației transatlantice, între relansare și reconfigurare.

Cel de-al doilea eveniment organizat în luna aprilie a fost dedicat temei #egalitateadegen. Invitatele noastre la dialog au fost **lector univ. dr. Diana Elena Neaga**, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, membră a Societății de Analize Feministe AnA și **Aurora Martin**, consilier superior Relații Internaționale, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați. Moderarea evenimentului a fost asigurată de **prof. univ. dr. Liliana Popescu**, prorector, Școala Națională de Studii Politice și Administrative.

Ambele teme au suscit interesul participanților, dezbaterile fiind intense și pline de substanță. Astfel, din intervențiile vorbitorilor și din comentariile/întrebările adresate de participanți, s-au desprins următoarele elemente de interes:

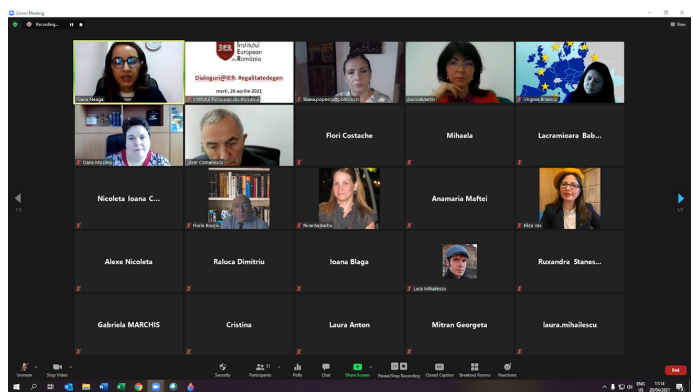
#relațiatransatlantică

- Relațiile transatlantice au fost puse sub semnul întrebării în timpul administrației Trump, însă se bucură în prezent, cel puțin la nivel declarativ, de un reviriment; totuși, gesturile simbolice vor avea nevoie de acțiuni concrete pentru a căpăta substanță și a confirma relansarea parteneriatului și optimismul european legat de administrația Biden;
- Competiția și cooperarea nu sunt mutual exclusive în cadrul relațiilor transatlantice, fiind consecințe organice ale acestei legături extrem de dinamice;
- Pandemia cu noul coronavirus a expus fragilitatea sistemului internațional și, totodată, a evidențiat nevoia multilateralismului sprijinit de cei doi parteneri transatlantici; la nivel mai general, pandemia a accelerat o serie de rivalități geopolitice și tendințe globale;
- Relațiile transatlantice sunt tributare nu numai relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană, dar și relațiilor cu actori terți precum China, Rusia și Turcia, cea din urmă fiind și un partener de dialog problematic în cadrul NATO;
- Pentru România, stat membru UE și NATO și având un parteneriat strategic cu SUA, este important să aibă opțiuni, să își facă vocea auzită și să își consolideze statutul în cadrul comunității transatlantice, în dosarele de interes.

#egalitateadegen

- A fost reiterată importanța normativă a egalității de gen, în condițiile în care discursurile anti-egalitate de gen au luat avânt în ultimii ani pe fondul creșterii influenței extremei drepte și a ascensiunii iliberalismului, la nivel internațional;
- Mișcările anti-egalitate de gen din România susțin că studiile de gen nu ar fi sustenabile și nu ar produce competențe necesare pentru piața muncii;
- Pandemia a reprezentat un context cu multiple vulnerabilități pentru femeile din România, în contextul în care multe dintre acestea s-au aflat în linia I (în calitate de medici, asistente, lucrătoare în comerț, personal de curățenie și îngrijire etc.);
- Tot în context pandemic, categoriile care au fost cele mai afectate de criza sanitară au fost femeile în vârstă (aflate într-un procent mai mare față de bărbații din aceeași grupă de vârstă), femeile de etnie romă (30% din persoanele de etnie romă trăiesc în gospodării fără acces la apă curentă), femeile aflate în șomaj sau în risc de a-și pierde locul de muncă, femeile care sunt victime ale violenței domestice ș.a.
- În ceea ce privește dinamica de la locul de muncă, femeile au reprezentat categoria demografică cea mai afectată de schimbări legate de creșterea numărului orelor de muncă pe timpul pandemiei sau reducerea considerabilă a numărului orelor de muncă (ex. ca urmare a măsurilor de șomaj tehnic).

Pentru mai multe detalii cu privire la seria de evenimente online Dialoguri@IER vă rugăm să accesați ier.gov.ro, secțiunea Comunicare/Evenimente.

Florentina Costache
Serviciul Comunicare

Ediția de vară a revistei academice *Romanian Journal of European Affairs* propune cititorilor săi teme actuale de pe agenda europeană, printre care se numără: reforma sistemului capitalist, cauzele procesului Brexit, acordul dintre Uniunea Europeană și China cu privire la investiții, diviziunea East-Vest dintre statele membre UE etc.

Daniel Dăianu (membru al Academiei Române, președinte al Consiliului Fiscal și profesor universitar la Școala Națională de Studii Politice și Administrative - SNSPA) analizează modul în care criza economică generată de pandemia cu noul coronavirus poate reprezenta o oportunitate pentru reformarea sistemului economic capitalist pe baze mai echitabile. Observând legătura strânsă dintre bunăstarea economică și democrație, autorul concluzionează că discrepanțele economice sunt un pericol pentru democrațiile liberale. Reformarea capitalismului va trebui să combine libertatea economică cu coeziunea și echitatea socială.

Articolul propus de **Miklós Somai** (cercetător la Institutul de Economie Mondială din Ungaria) discută cauzele profunde ale deciziei britanicilor de a ieși din Uniunea Europeană. Cauzele declanșării procesului Brexit sunt împărțite în două categorii. În primul rând, cauzele de durată lungă, precum cele de factură istorică, geografică sau culturală. În al doilea rând, cauzele contingente, printre care se numără inegalitatea economică sau schimbarea balanței de putere în Europa.

Nataliia Khoma (profesor universitar la Facultatea de Științe Politice și Relații Internaționale din cadrul Universității Naționale Politehnice din Liov) și **Oleksii Kokoriev** (lector la Academia Națională de Telecomunicații din Odessa) evaluează gradul în care statele baltice și-au însușit standardele și valorile europene, după integrarea în Uniunea Europeană. Concluzia cercetării este că statele baltice au intrat într-o etapă de stagnare în ceea ce privește dezvoltarea liberal-democratică.

Cercetarea efectuată de **Valentin Cojanu** (profesor universitar la Academia de Studii Economice din București - ASE), **Adriana Petre** (doctorand la ASE) și **Cristina Porumboiu** (doctorand la ASE) are în vedere emergența unor clustere în cercetarea românească din domeniul științelor vieții, în contextul noii Strategii Industriale a Uniunii Europene. Având în vedere avantajele științelor vieții în transpunerea rezultatelor cercetării în inovații viitoare, există premise considerabile pentru dezvoltarea acestor clustere în România.

Iulia Monica Oehler-Șincai (cercetător la Institutul de Economie Mondială din cadrul Academiei Române) urmărește să analizeze prevederile, avantajele și riscurile subscrise acordului dintre Uniunea Europeană și China cu privire la investiții. Trei subiecte se dovedesc problematice: transferurile tehnologice, relațiile dintre companiile de stat chineze și piața europeană, respectiv rolul ajutoarelor de stat.

Evidențiind faptul că tensiunile internaționale au dus la accentuarea diviziunii dintre statele vest-europene și cele din Europa de Est, **Clara Volintiru** (conferențiar la Facultatea de Relații Economice Internaționale din cadrul ASE), **Alina Bârgăoanu** (profesor și decan al Facultății de Comunicare și Relații Publice din cadrul SNSPA), **George Ștefan** (asistent universitar la Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată din cadrul ASE) și **Flavia Durach** (lector la Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul SNSPA) concluzionează că, deși progresele în convergența economică națională a statelor din Est sunt semnificative, la nivel subnațional diferențele de dezvoltare încă sunt prezente. Autorii articolului argumentează că diviziunea Vest-Est este de natură mai degrabă economică, decât politică sau ideologică, iar stabilitatea și legitimitatea proiectului european sunt direct legate de coeziunea dintre toate statele membre ale Uniunii Europene.

Articolul redactat de **Melania-Gabriela Ciot** (conferențiar la Facultatea de Studii Europene din cadrul Universității Babeș-Bolyai) și **Ramona Sferlic** (doctorand în relații internaționale și studii europene la Universitatea Babeș-Bolyai) pune accentul asupra interdependențelor dintre statele membre ale UE, în contextul crizei pandemice. Din perspectiva globalizării și a relațiilor de putere, autoarele argumentează că UE trebuie să-și asume mai mult aceste interdependențe.

Articolul care încheie ediția lunii iunie, semnat de **Csaba Lentner** (profesor la Facultatea de Guvernanță și Studii Internaționale din cadrul Universității Naționale pentru Serviciul Public, Ungaria), **László Vasa** (profesor la Universitatea Széchenyi István din Győr) și **Szilárd Hegedűs** (lector la Facultatea de Guvernanță și Studii Internaționale din cadrul Universității Naționale pentru Serviciul Public, Ungaria), utilizează o perspectivă comparativă, aplicată dinamicii datoriei municipalităților și a companiilor deținute de acestea, cu accent pe cazul Ungariei.

Ediția lunii iunie este disponibilă la adresa <http://rjea.ier.gov.ro>.

Cititorii noștri sunt invitați să consulte, de asemenea, pagina de [Facebook](#) a RJEA.

Ionuț Mircea Marcu
Serviciul Studii Europene

Noi publicații la Institutul European din România

În luna aprilie, experți ai Institutului European din România (IER) implicați în activități de cercetare pe teme de relații internaționale și afaceri europene au realizat două produse editoriale adresate atât publicului român, cât și celui internațional. Astfel, **Bogdan Mureșan**, expert în cadrul Serviciului Studii Europene (SSE), a pregătit un material de opinie (disponibil [aici](#)) dedicat relansării relațiilor transatlantice în contextul noii administrații americane conduse de Joseph Biden. În opinia autorului, sprijinul pentru reziliența democratică ar putea fi elementul cheie pentru recalibrarea parteneriatului între Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii în era pandemiei. Totodată, materialul a servit ca punct de pornire pentru un eveniment din seria *Dialoguri@IER*, desfășurat la începutul lunii aprilie și care a suscitat un interes deosebit din partea participanților.

În aceeași lună, **Ionuț Marcu** (expert SSE) a publicat un material de tip *working paper* axat pe perspectiva europeană a statelor din Balcanii de Vest. În textul său, autorul scrie că tergiversarea obiectivului de integrare europeană a Balcanilor

de Vest riscă să faciliteze o influență politică sporită în regiune din partea unor țări terțe precum Federația Rusă sau China. Pe de altă parte, amplul exercițiu deliberativ reprezentat de Conferința privind viitorul Europei, lansată oficial la 9 mai 2021, este perceput drept o oportunitate de a reduce în discuție și, eventual, de a surmonta paradigma „oboselii extinderii”. Materialul integral poate fi consultat [aici](#).

Bogdan Mureșan
Serviciul Studii Europene

Efectul pandemiei COVID-19 asupra democrațiilor din Uniunea Europeană

European Policy Institutes Network (EPIN) a publicat recent un raport colectiv cuprinzând 19 perspective naționale cu privire la efectele pandemiei COVID-19 asupra democrațiilor din Uniunea Europeană. Printre statele analizate se numără Belgia, Bulgaria, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Ungaria, Italia, Polonia, România, Spania sau Suedia.

Principalele concluzii pe care le prezintă raportul sunt grupate pe următoarele tematici de interes: funcționarea parlamentelor naționale, transferul de putere către zona executivă, încrederea și neîncrederea în elitele politice, diferențele geografice. Spre exemplu, în ceea ce privește prima tematică de interes, este menționată, în sens negativ, schimbarea modului de lucru. Prin trecerea de la activitatea desfășurată exclusiv în sediile parlamentelor la interacțiunea sporită în mediul online, a fost redusă dezbateră și comunicarea informală, iar calitatea procesului de deliberare a fost pusă sub semnul întrebării.

Institutul European din România, care deține calitatea de membru al rețelei EPIN, a contribuit la realizarea acestui raport. Doi cercetători din cadrul Serviciului Studii Europene au realizat o analiză cu privire la efectele pandemiei pentru democrația din România. Analiza lor arată că pandemia a generat o serie de probleme sensibile, dar opiniile sunt împărțite cu privire la modul în care diferite decizii guvernamentale ar fi putut să vulnerabilizeze democrația românească. Autorii au arătat că în timp ce controlul parlamentar asupra acțiunii executivului nu a fost îngrădit, starea de alertă a continuat să provoace nemulțumiri publice și fricțiuni politice între guvern și opoziția parlamentară.

Raportul complet în limba engleză poate fi accesat [aici](#).

Eliza Vaș
Serviciul Studii Europene

Modificările aduse Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin Protocolul nr. 15

La 21 aprilie 2021, conform [comunicatului de presă](#) publicat pe site-ul Curții Europene a Drepturilor Omului, Italia a depus instrumentul de ratificare a Protocolului nr. 15 la Convenție. Fiind ultimul stat care mai trebuia să-l ratifice, s-au întrunit condițiile pentru intrarea în vigoare a Protocolului pentru toate statele membre ale Consiliului Europei. Conform art. 7 din Protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data la care toate înaltele părți contractante la Convenție își vor fi exprimat consimțământul - astfel, data intrării în vigoare este 1 august 2021.

România a semnat Protocolul nr. 15 la 24 iunie 2013 și l-a ratificat prin Legea nr. 157/2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 886 din 5 decembrie 2014¹. „Prin semnarea Protocolului nr. 15 în chiar prima zi de deschidere spre semnare, România reconfirmă elocvent poziția sa constantă de sprijinire a reformei CEDO prin recunoașterea importanței acestui nou instrument”, declara, cu ocazia semnării, Bogdan Aurescu, actual ministru de externe. Angajamentul României în sensul eficientizării activității Curții de la Strasbourg a fost, de altfel, extrem de vizibil prin punerea la dispoziție a unor instrumente viabile pentru gestionarea plângerilor cu care aceasta este sesizată, garantând astfel eficacitatea dreptului de recurs individual, apreciat drept esențial de către partea română.

Protocolul va introduce următoarele modificări:

1. Includerea în preambulul Convenției a unei referiri la principiul *subsidiarității* și al *marjei de apreciere*, principiul conform căruia statele dispun de o anumită marjă de manevră în interpretarea Convenției. Acestea sunt responsabile de aplicarea garanțiilor Convenției europene a drepturilor omului pe teritoriul lor, și nu Curtea, care acționează doar cu titlu subsidiar. Cu alte cuvinte, Curtea intervine numai pentru a verifica, în ultimă instanță, dacă statul parte a aplicat Convenția în jurisprudența sa, ținând seama de faptul că autoritățile statelor părți sunt cele mai în măsură să judece o cauză, întrucât sunt cel mai bine informate cu privire la mentalitățile și sensibilitățile locale.
2. Este adăugat un nou paragraf la art. 21 din Convenție, conform căruia candidații la funcția de judecător al Curții trebuie să aibă vârsta de cel mult 65 de ani. Limita de vârstă de la art. 23 este, în același timp, eliminată.
3. La art. 30 din Convenție, părțile nu mai au dreptul de a se opune la desesizarea în favoarea Marii Camere. Sintagma „în afara cazului în care una dintre părți se opune la aceasta” este eliminată.
4. Primul paragraf al art. 35 din Convenție este, de asemenea, modificat. Termenul în care Curtea poate fi sesizată este de 4 luni după decizia internă definitivă. Este de menționat că, potrivit art. 8 § 3 din Protocol, dispozițiile art. 4 din Protocol nu vor fi aplicate decât după 6 luni de la intrarea în vigoare a Protocolului, adică începând cu 1

¹ În traducerea Institutului European din România, Protocolul poate fi accesat [aici](#). Pentru varianta în limba engleză sau franceză, accesați site-ul Curții.

februarie 2022. De asemenea, termenul de 4 luni nu se aplică în cauzele în care decizia internă definitivă a fost pronunțată anterior intrării în vigoare a Protocolului, adică înainte de 1 august 2021.

5. În ceea ce privește condițiile de admisibilitate prevăzute la art. 35 § 3 lit. b) din Convenție privind prejudiciul important, art. 5 din Protocol elimină cea de-a doua condiție care împiedică respingerea unei cauze care nu a fost examinată în mod corespunzător de o instanță națională.

Costin Leonard Fălcută
Serviciul Coordonare Traduceri

Efectele pozitive ale schimbărilor din piața cursurilor de formare

Pandemia de COVID-19 a adus în lumea formării nu numai amenințări, ci și noi oportunități. Una dintre aceste oportunități o reprezintă cursurile *online* pe care tot mai multe organizații au început să le ofere începând cu anul 2020. Văzute inițial ca o modalitate forțată de continuare a activității de formare (acolo unde nu se desfășurau înainte în mediul digital), cursurile *online* au devenit de sine stătătoare și nu mai reprezintă doar niște măsuri de tranziție în lumea post-pandemică.

Dintr-odată, acest tip de cursuri a facilitat accesul unui număr mult mai mare de potențiali participanți la modalități de dezvoltare profesională. Absența deplasării și a costurilor asociate, posibilitatea de a participa la un curs din confortul propriei case sau al propriului birou au reprezentat argumente solide pentru cei ce și-ar fi dorit să participe la anumite tipuri de cursuri, dar nu aveau opțiuni viabile în orașul de reședință.

Apetența pentru cursurile *online* s-a tradus la Institutul European din România, pe de o parte, prin tot mai mulți cursanți într-o grupă și, pe de altă parte, prin cursanți tot mai variați.

Într-adevăr, o scurtă privire asupra listei de persoane înregistrate la cursurile IER din 2020 versus 2019, arată că numărul mediu de participanți înscriși la cursuri a crescut de la 24 în 2019, la 32 participanți în medie la cursurile *online* din 2020.

Totodată, observăm o ușoară creștere a ponderii participanților din administrația publică. Dacă în 2019 55% din participanți proveneau din aparatul de stat, 26% din mediul privat și 19% din mediul academic, în anul 2020, 63% din participanți sunt angajați ai administrației publice, în timp ce 24% provin din mediul privat și 13% din cel academic.

Cel mai mare câștig al cursurilor *online* este dat de faptul că persoane din diferite localități au putut participa la evenimentele de învățare organizate de Institut. Astfel, în 2020, 11% din participanți au provenit din alte localități decât București, 3 dintre aceștia având domiciliul în altă țară decât România. În 2021, deja observăm că aproape 20% din participanți sunt din alte localități, iar patru dintre aceștia locuiesc în străinătate. Am avut oportunitatea să cunoaștem oameni din Argeș, Cluj, Constanța, Craiova, Sibiu, Timișoara, dar și oameni care locuiesc în Italia, Franța, Regatul Unit sau Azerbaidjan.

Unul dintre participanții noștri internaționali ne-a împărtășit următorul feedback: „IER, prin adaptarea rapidă și profesionistă la noul context social și de învățare, a răspuns unor nevoi existente și chiar și-a extins aria de cuprindere deoarece a dat posibilitatea cursanților să aibă acces la instruire din diferite colțuri ale lumii. Norocoasă să aflu despre această posibilitate de la un cursant deja înscris la un curs oferit de IER, am decis imediat că este o oportunitate pentru mine să fiu parte integrantă din acest tip de instruire. Cursurile la care am participat au venit în întâmpinarea nevoii mele de a crea o coeziune între practicile derulate de mine aici și fundamentul teoretic necesar pentru o mai bună desfășurare a muncii mele în domeniul diplomației culturale. Prin urmare, salut o astfel de inițiativă și consider că un mix între forma de învățământ de tip față-în-față și formarea în mediul virtual ar trebui păstrat, tocmai pentru a extinde oportunitățile oferite celor aflați în alte locații decât orașul București” (doamna Iosefina Blazsani-Batto, lector senior, ADU, Baku, AZ)

Salutăm efortul tuturor participanților noștri de a se dezvolta profesional și personal și așteptăm cu interes să vedem ce ne aduce restul anului 2021 pe harta locurilor de reședință a cursanților.

Monica Ingeaua
Biroul Formare

Redactor-șef: Eliza Vaș
Redactori: Bogdan Mureșan, Ionuț Marcu, Mihai Sebe
Revizie RO: Mariana Bara
Traduceri RO-EN: Liliana Comănescu, Bogdan Mureșan, Ionuț Marcu, Ionela Haralambie, Monica Ingeaua
Grafică & DTP: Mihai Paraschiv

* Textele publicate în acest Newsletter exprimă opinia autorilor și nu reprezintă poziția oficială a Institutului European din România.

ISSN 2065 - 457X

Pentru a primi viitoarele numere ale Newsletterului IER, vă puteți abona [aici](#).

Institutul European din România
Bld. Regina Elisabeta nr. 7-9, RO - 030016, București, România
Tel: (+4021) 314 26 96/110 / Fax: (+4021) 314 26 66
Contact: newsletter@ier.gov.ro
Web: <http://ier.gov.ro>